

دیدگاه

تحقق شعار «ایران، سرمایه همه ایرانیان»

وحید جلال زاده
معاون کنسولی،
مجلس و ایرانیان
وزارت امور خارجه

معاونت کنسولی،
مجلس و ایرانیان
وزارت امور خارجه
مستقیم رسیدگی
به امور کنسولی و
مشکلات ایرانیان
مقیم خارج از
کشور را برعهده
دارد.

باتوجه به شعار دولت چهاردهم مبنی بر خدمت‌رسانی صادقانه به مردم و همچنین دغدغه وزیر محترم امور خارجه و دستور اکید ایشان برای رسیدگی به درخواست های هموطنان در داخل و خارج از کشور و باتوجه به افزایش روزافزون تقاضاها، این معاونت از طریق استفاده از سامانه‌های برخط و به روزرسانی آنها و همچنین اعزام تیم‌های پشتیبانی سعی کرده بهترین خدمات را به هموطنان عزیز ایرانی ارائه کند.

بدین منظور، با راه‌اندازی سامانه‌های گوناگون از جمله سامانه مدیریت یکپارچه خدمات کنسولی، سامانه روادید الکترونیکی، سامانه پرسش و پاسخ، سامانه تردد و ... سعی شده است در کمترین و سریعترین زمان ممکن، بهترین خدمات را به هموطنان ارائه دهد. این معاونت همچنین در راستای حل و فصل مشکلات ایرانیان خارج از کشور، با سایر کشورها نشست‌های مشترک کنسولی را برگزار می‌نماید تا به طور مستقیم درخواست های هموطنان گفت‌وگو کرده و با تنظیم روابط کنسولی، در راستای حل مشکلات آنان قدم بردارد. در همین زمینه از ابتدای شروع به کار دولت چهاردهم ۱۲ کمیسیون مشترک کنسولی با کشورهای ترکیه، عراق، کویت، عمان، ایران، متحده عربی، عربستان سعودی، ترکمنستان، تاجیکستان، آذربایجان، هند، صربستان و رومانی برگزار کرده و موافقتنامه‌های گوناگون از جمله انتقال محکومین، استرداد مجرمین و معاضدت قضایی در امور کیفری و مدنی را منعقد کرده است. معاونت کنسولی، مجلس و ایرانیان روزانه و حتی در برخی ایام تعطیل با استقرار میز خدمت و فعالیت مستمر بخش تأیید اسناد، پاسخگوی خیل مراجعان بوده و ارائه خدمات کنسولی به شکل مستمر به هموطنان عزیز جریان دارد. جذب دانشجویان خارجی و ارائه بورس تحصیلی به آنها و تبادل استاد و دانشجو و همچنین ارتقای کیفیت مدارس ایرانی خارج از کشور از جمله وظایف دیگر این معاونت است که طبق وظایف هفتم توسعه، به نحو احسن به انجام می‌رسد. این معاونت همواره در تلاش است تا مناسبات دوجانبه و تعاملات فرصت محور با نمایندگی‌های خارجی مقیم ایران ارتقا دهد که در این راستا، با حدود ۱۲۰ سفیر از کشورهای مختلف ملاقات صورت پذیرفته است.

دولت چهاردهم از ابتدای فعالیت خود به طور جدی پیگیر سرو سامان دادن به موضوع پراهمیت ایرانیان خارج از کشور بود. پیگیری و تصویب لایحه حمایت از ایرانیان خارج از کشور شاخص‌ترین اقدام معاونت کنسولی وزارت امور خارجه در دولت چهاردهم با هدف بهبود خدمات‌رسانی به هموطنان ایرانی در برون مرز محسوب می‌شود. در این قانون تلاش شده است همه ظرفیت‌های نظام حکمرانی در خدمت ایرانیان خارج از کشور قرار گیرد.

ایجاد سامانه‌های ارتباطی، دسترسی ایرانیان خارج از کشور به «پنجره ملی خدمات دولت هوشمند»، شفافیت قانونی برای ایرانیان، رفع موانع مشارکت و سرمایه‌گذاری و بالاتر از همه، تضمین امنیت، آسایش و کمک‌های قانونی برای ایرانیان دور از وطنی که قصد مشارکت در ساختن وطن خویش دارند. ایران، سرمایه همه ایرانیان است و همه ایرانیان سرمایه‌ای برای ایران.

کارزار حقوقی و بین‌المللی برای پیگیری منافع ملی

یادداشت

کافه غریب‌آبادی
معاون امور حقوقی
و بین‌الملل وزارت
امور خارجه

جنگ ۱۲ روزه جمهوری اسلامی ایران واقعه مهمی در حافظه تاریخی ملت ما و در عرصه سیاست خارجی کشور بود. در این جنگ، ایران نه تنها با تهاجم نظامی و بی‌سابقه‌ای مواجه شد، بلکه عرصه‌ای از نبردهای حقوقی، دیپلماتیک و رسانه‌ای نیز پیش روی ما قرار گرفت. وظیفه اصلی وزارت امور خارجه و بویژه معاونت امور حقوقی و بین‌المللی، ترجمه این مقاومت در میدان سیاست و حقوق بین‌الملل بود.

اولین اقدام ما در این دوران، فعال‌سازی

تمامی ظرفیت‌های حقوقی بین‌المللی بود. بلافاصله پس از آغاز تجاوز، شکایات رسمی در سازمان منشور ملل متحد به دبیرکل سازمان ملل و ریاست شورای امنیت ارائه شد.

استناد به اصل ۵۱ منشور برای دفاع مشروع و نیز طرح مسئولیت دولت متجاوز، پایه‌های حقوقی مستحکمی برای اقدامات ایران بود.

در این چهارچوب، موفق شدیم دستور کار چند نشست اضطراری شورای امنیت را به موضوع تجاوز علیه ایران اختصاص دهیم. همچنین در نشست‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، بر ضرورت جلوگیری از سیاسی‌سازی پرونده هسته‌ای ایران و توجه به تهدیدات امنیتی جدید علیه تأسیسات صلح‌آمیز هسته‌ای کشورمان تأکید کردیم.

همزمان، برنامه مشخصی با اهداف، مستندسازی حقوقی تجاوز و تبیین حقوق و مواضع کشور، مقابله با روایت‌سازی‌های

خلاف واقع برخی دولت‌ها و بازیگران بین‌المللی، اقدامات روشنگرانه در راستای تبیین جنایات ارتكابی متجاوزان، جلب حمایت و همراهی بین‌المللی در محکومیت حمله به کشور در سازمان‌ها و گروه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای و درخواست و برگزاری نشست‌های فوق‌العاده مجامع بین‌المللی و منطقه‌ای برای بررسی وضعیت و محکومیت تجاوز به خاک کشور تنظیم و اجرا شد.

کلیه اسناد و گزارش‌های تولید شده در نتیجه این برنامه در مجموعه‌ای ذیل عنوان «جنگ تجاوزگاران رژیم صهیونیستی و آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران (یادداشت‌های دیپلماتیک، صهیونیستی و آمریکایی علیه جمهوری اسلامی ایران)» گردآوری شده است که در تارنمای وزارت امور خارجه قابل بازبینی است.

در این دوره، پیشبرد دیپلماسی منطقه‌ای و چندانیه نقشی محوری در راهبرد معاونت امور حقوقی و بین‌المللی داشت.

وظیفه ما تنها روایت گذشته نیست؛ بلکه حقوقی در محاکم بین‌المللی، تقویت دیپلماتیک در سازمان‌های منطقه‌ای و جهانی و ثبت مستمر اسناد تجاوز به عنوان مدعی حقوقی ملت ایران است.

امروز، پس از جنگ ۱۲ روزه، وظیفه ما تنها روایت گذشته نیست؛ بلکه تداوم پیگیری حقوقی در محاکم بین‌المللی، تقویت دیپلماتیک در سازمان‌های منطقه‌ای و جهانی و ثبت مستمر اسناد تجاوز به عنوان مدعی حقوقی ملت ایران است. ما به جهانیان یادآور شدیم که جمهوری اسلامی ایران، حتی در سخت‌ترین شرایط، نه تنها از خاک و استقلال خود دفاع می‌کند، بلکه پرچمدار حق و عدالت است.

تجربه یک هم‌افزایی بی‌سابقه در سیاست خارجی ایران

شود. در جریان جنگ، نقش دیپلماسی بر مشروعیت‌بخشی به دفاع مشروع ایران و تبیین اقدامات متقابل نیروهای مسلح متمرکز شد.

پس از جنگ نیز دیپلماسی وظیفه مدیریت بحران و بازآرندگی سیاسی را بر عهده گرفت تا از تکرار تجاوز جلوگیری شود. بنابراین، برخلاف برخی دوگانه‌سازی‌های رایج که میان دیپلماسی و میدان تمایز و تعارض قائل می‌شوند، تجربه یک سال گذشته نشان داد که این دو حوزه در یک چهارچوب مکمل و هماهنگ فعالیت کرده‌اند.

برآیند تحولات سال گذشته حاکی از آن است که سیاست خارجی دولت چهاردهم، علی‌رغم فشارها و تهدیدهای گسترده خارجی، توانسته است عملکردی فعال و در مجموع مثبت از خود برجای بگذارد. این سیاست خارجی بر سه محور اصلی استوار بود: پیشگیری از بحران، مشروع‌سازی دفاع مشروع در سطح بین‌المللی و مدیریت بحران پس از جنگ. به نظر می‌رسد این سه محور نه تنها به تقویت جایگاه جمهوری اسلامی ایران در عرصه منطقه‌ای و جهانی انجامید، بلکه تجربه‌ای تازه از تعامل همزمان دیپلماسی و میدان را رقم زد؛ تجربه‌ای که می‌تواند در آینده نیز به عنوان یک الگو مورد استفاده قرار گیرد.

یادداشت

دیپلماسی اقتصادی در خدمت توسعه ملی

حمید قنبری
معاون دیپلماسی
اقتصادی وزارت
خارجه

دیپلماسی اقتصادی در سال‌های اخیر به یکی از محورهای اصلی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بدل شده است. تحولات محیط بین‌الملل، فشارهای ناشی از تحریم‌های یکجانبه و نیز ضرورت بهره‌گیری از ظرفیت‌های منطقه‌ای و جهانی برای توسعه ملی ایجاب می‌کند که وزارت امور خارجه در کنار مأموریت‌های سیاسی و امنیتی، نقش فعالی در عرصه اقتصاد ایفا کند. در همین راستا، معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه در یک سال گذشته تلاش کرده است با هم‌افزایی با سایر دستگاه‌های اقتصادی کشور، مسیر تازه‌ای برای پشتیبانی از فعالان اقتصادی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی، تسهیل صادرات و توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای ترسیم کند.

معاونت دیپلماسی اقتصادی در سال گذشته، چند محور کلیدی را در دستور کار قرار داده است: اول، سیاست همسایگی و بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت بازارهای منطقه‌ای. در شرایطی که تحولات جهانی روزبه‌روز پیچیده‌تر می‌شود، همکاری با کشورهای همسایه می‌تواند بستر امن و پایداری برای توسعه تجارت ایران فراهم آورد.

دوم، توسعه کردورهای ترانزیتی و حمل‌ونقل بین‌المللی، بویژه با تمرکز بر کریدور شمال-جنوب، شرق-غرب و خطوط ریلی و دریایی که ایران را به حلقه‌ای حیاتی در شبکه‌های جهانی اتصال بدل می‌سازد.

سوم، حمایت عملی از بخش خصوصی و شرکت‌های تحریم‌شده، از طریق رازینی‌های مستمر، حل موانع بانکی و گمرکی، و فراهم ساختن مسیرهای جدید همکاری با شرکای خارجی.

از دیگر رویکردهای مهم، توجه به حوزه‌های نو ظهور اقتصادی نظیر انرژی‌های تجدیدپذیر، فناوری‌های دیجیتال و اقتصاد دریا محور بوده است.

ما بر این باوریم که آینده اقتصاد جهانی در گرو تحولاتی است که در این حوزه‌ها رخ می‌دهد و ایران باید در جایگاه یک بازیگر فعال حضور داشته باشد.

در همین راستا، معاونت دیپلماسی اقتصادی با همکاری نهادهای داخلی و نیز از طریق گفت‌وگو با شرکای خارجی، تلاش کرده است بسترهای تازه‌ای برای انتقال فناوری، تأمین مالی و ایجاد پروژه‌های مشترک فراهم کند. این تلاش‌ها در قالب اقدامات عملیاتی متنوعی نمود یافته است: برگزاری ۹ جلسه ستاد هماهنگی روابط اقتصادی خارجی در وزارت خارجه نشان‌دهنده عزم این معاونت برای ایجاد هماهنگی درونی و سیاست‌گذاری منسجم در این حوزه است. همچنین، برای توسعه و تعمیق روابط دوجانبه، ۱۵ کمیسیون مشترک اقتصادی با کشورهای مختلف از جمله تانزانیا، ونزوئلا، قطر، ترکیه، بلاروس، آذربایجان، عمان، روسیه، قرقیزستان، نیجر، تاجیکستان، هند، ازبکستان، ترکمنستان و قزاقستان برگزار شده است که گواه ستردگی جغرافیایی و اولویت‌های متنوع اقتصادی ایران است.

کارکرد اصلی این معاونت، پیوند زدن میان عرصه سیاست خارجی و نیازهای واقعی اقتصاد ملی است. ما بر این باوریم که سیاست خارجی زمانی کارآمد خواهد بود که بتواند در خدمت رشد اقتصادی کشور قرار گیرد و موانع پیش روی فعالان بخش خصوصی را کاهش دهد. از همین رو، رویکرد اصلی ما نه صرفاً مذاکره سیاسی، بلکه حل مسأله اقتصادی با اتکا به ظرفیت‌های دیپلماتیک بوده است. این رویکرد در قالب امضای ۱۵ سند اصلی تقاهمنامه همکاری کمیسیون مشترک اقتصاد و ۲۶ سند تخصصی همکاری دوجانبه و نیز تشکیل ۱۱ جلسه کمیته ارزیابی کمیسیون‌های مشترک برای پیگیری مصوبات با کشورهای مانند قطر، قزاقستان، عمان، تاجیکستان، سنغال، ارمنستان، افغانستان، روسیه، عراق، امارات متحده عربی و تانزانیا متبلور شده است. این پیگیری‌ها تضمین می‌کند که توافقات در مرحله عمل به نتیجه برسند.

تلاش شده است تا سفارتخانه‌ها و نمایندگی‌های ایران در خارج از کشور به مراکز فعال پشتیبانی از تجارت و سرمایه‌گذاری بدل شوند و پیوندی مؤثر میان تولیدکنندگان و بازارهای جهانی برقرار کنند. علاوه بر این، حضور فعال در ۱۴ سازمان و مجمع منطقه‌ای و بین‌المللی با هدف شتاب‌بخشی به دیپلماسی اقتصادی، نشان‌دهنده نگاه کلان و جامع جهانی است.

تجربه یک سال اخیر نشان داده است که دیپلماسی اقتصادی تنها در صورتی موفق خواهد بود که به‌عنوان یک تلاش جمعی میان دستگاه‌های دیده شود. وزارت امور خارجه نقش هماهنگ‌کننده و تسهیل‌گر دارد، اما نتیجه نهایی در گرو همکاری همه نهادهای اقتصادی است. حضور فعال بخش خصوصی است. بر همین مبنا، ما کوشیده‌ایم سازوکاری فراهم کنیم که صدای فعالان اقتصادی به شکل مستقیم در دستگاه سیاست خارجی شنیده شود و مشکلات آنان در سریع‌ترین زمان ممکن مورد پیگیری قرار گیرد. آمار و ارقام ارائه شده از عملکرد یکسال گذشته، مؤید گام‌های اولیه و محسوسی در این مسیر پرچالش و امیدبخش است.